

DUNÁNTÚLI REFORMÁTUS LAP

A DUNÁNTÚLI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET LAPJA

Felszentelték és beiktatták Steinbach József püspököt

Amint az olvasóink előtt ismeretes, az elmúlt esztendőben egyházkerületünkben is lezajlott választások eredményeként presbitériumaink Steinbach József balatonalmádi és balatonfűzfői lelkipásztort választották meg egyházkerületünk új püspökévé. Felszentelése és beiktatása január 30-án volt a pápai templomban ünnepi istentisztelet és az alakuló közgyűlés délutáni ülészakájának keretében.

A választások eredményeként új főgondnok, dr. Huszár Pál, és új lelkési főjegyző, Köntös László kezdi meg szolgálatát kerületünkben, akiknek a beiktatására is ez alkalommal került sor. (7–9. oldal) Egyházkerületünk világi főjegyzőjét, Baráth Istvánt presbitériumaink újráválasztották.

Az alakuló közgyűlés délelőtti ülészakáján egyhangú szavazással határozat született arról, hogy dr. Márkus Mihály egyházkerületünk 18. évén át volt püspökének az egyházkerület a „tiszteteltbeli püspök”-i címet adományozza.

A délelőtti ülészakán megválasztott tisztségviselők listáját lapunk későbbi számaiban közöljük. Lapunknak ebben a rendkívüli számában részletesen beszámolunk az ünnepi istentiszteletről, amely dr. Bölcskei Gusztáv püspök, a Zsinat ügyvezető lelkési elnökének igehirdetésével kezdődött (2. oldal). Ezt követően Baráth István egyházkerületi világi főjegyző nyitotta meg a közgyűlés délutáni ülészakát, majd Szemeti Ferenc lelkipásztor, az Egyházkerületi Választási Bizottság elnöke ismertette a közgyűlés délelőtti határozatát, amely szerint az alakuló közgyűlés megerő-

sította a választások eredményét és elrendelte a megválasztott püspök felszentelését és beiktatását. A megválasztott püspökből Lentulai Attila rangidős esperes vette ki az esküt majd a püspökre az esperesi kar és a jelenlévő püspökök kérték Isten áldását.

Az új püspök felszentelésével és beiktatásával egyházkerületünk életében egy 18 éves szakasz zárult le. A megelőző három választási ciklusban dr. Márkus Mihály tatai lelkipásztor töltötte be a püspöki tisztelet, akinek a szolgálatát megköszönve egyházkerületünk nevében Lentulai Attila rangidős esperes adott hálát Istennek (3. oldal). Az esperes ugyancsak köszönetét fejezte ki Kuti Csaba főgondnoknak.

Steinbach József püspök székfoglaló beszédét (4–6. oldal) követően köszöntések hangzottak el. Elsőnek dr. Márkus Mihály tiszteletbeli püspök köszöntötte az új püspököt. A Dunamelléki Egyházkerület nevében dr. Szabó István püspök, pápai teológiai tanár, a Tiszáninneni Egyházkerület részéről Csomós József püspök, az esperesi és lelkési kar nevében Lentulai Attila, a határokon túli magyar reformátusság nevében Fazekas László, a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház püspöke köszöntötte az új püspököt. Ezt követően a püspökjelölt-társ, a közgyűlés délelőtti ülészakáján püspöki főtanácsossá választott Bellai Zoltán kaposvári lelkipásztor tolmácsolta jókívánságait. Az új püspök gyülekezeti nevében Bukvai Károly presbiter, a szülőfalu és a küldő gyülekezet nevében Nagy Lajos szentgáli lelkipásztor, ügyvezető esperes mondott köszöntőt. A Római Katolikus Egyház nevében dr. Erdő Péter bíboros, prímás, esztergombudapesti érsek köszöntötte Steinbach Józsefet. A Magyarországi Evangélikus Egyház nevében Ittész János elnök-püspök mondott köszöntőt. Pápa Város nevében dr. Kovács Zoltán polgármester köszöntője hangzott el. Az ünnepi istentiszteletet és közgyűlést követő fogadást dr. Vladár Gábor rektor nyitotta meg, majd dr. Csepregi András, az Egyházi Kapcsolatok Titkárságának vezetője mondott köszöntőt. Az Országgyűlés Emberjogi, Kisebbségi és Vallásügyi Bizottságának nevében Szászfalvi László alelnök köszöntött. Ezt követően Keszei János, Balatonalmádi Város polgármestere köszöntése hangzott el.

Lapunk más helyén közöljük a református egyházkerületek, a római katolikus és az evangélikus egyház nevében elhangzott köszöntések szerkesztett változatát.

(A Szerk.)

A pásztor és a nyáj

Dr. Bölcskei Gusztáv igehirdetése

Ünnepelő Gyülekezet! Szeretett Testvérek a Krisztus Jézusban! Az istentiszteletre készülés közben eszembe jutott XXIII. János pápa. Mi protestánsok sok kedves történetet ismerünk tőle és róla. Az egyik ilyen történet szerint egy szép napon kihallgatáson járt nála a világ valamelyik távoli pontjáról jött magas rangú egyházi méltóság és elmondta: Szentatyám, éjjel-nappal csak azon gondolkodom, hogy milyen nagy felelősség van rajtam. Hiszen annyi lélek felelőssége van rám bízva, és sokszor olyan nehezen viselem ezt a terhet. A történet szerint azt mondta XXIII. János: megértelek, de szeretném most elmondani neked, hogy az elmúlt éjjel látomásom, álomom volt. Azt álmodtam, hogy ott vagyok az Úr színe előtt és egy kicsit panaszkodom neki. Hogy én vagyok a római világ feje, micsoda felelősség, micsoda teher. És aztán odajött hozzám álomban egy angyal, megsimogatta a vállamat, és azt mondta, Giovanni, Giovanni, nem vagy te olyan fontos.

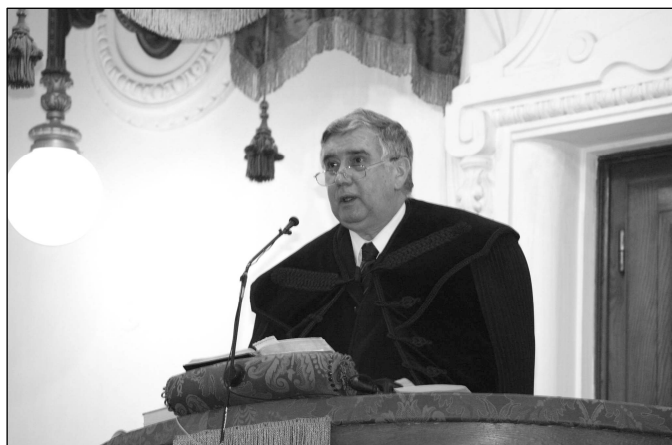
Hogy miért jutott ez eszembe? Természetesen nagyon jól esett, amikor Steinbach József püspök úr felhívott, és kérte, hogy én hirdessem az igét ezen az ünnepi istentiszteleten. Ki is húztam magam, hát igen, azért valamit tudok én. Aztán – nem tudom, hogy angyal volt, vagy nem angyal – valami bennem is megszólalt és azt mondta: ugyan már, egyszerűen a Magyarországi Református Egyházban te vagy a rangidős püspök. Hát ez erről szól.

Azt gondolom, egy olyan igét, amelyben ennyire hangsúlyozottan fordul elő, hogy én, hogy én vagyok, és amelyről természetesen tudjuk, hogy itt Jézus Krisztus magáról beszél, mi, Krisztus követői, szolgálai szeretjük magunkra is vonatkoztatni. Eppen ezért is nagyon fontos és szükséges az az evangéliumi józanság, amely segít abban, hogy az ember tudja saját magát is helyretenni, és ezzel engedi, hogy valóban Krisztus legyen azon a helyen, amely egyedül őt illeti meg. Jézusnak ebben a nagyon jól ismert, csodálatos képekben gazdag mondataiban olyan kézzel fogható, magától értetődő utalások vannak pásztori szolgálatokra, vezetésre.

Ezek közül a képek közül én most csak egyet szeretnék kiemelni, az ajtót. Azt mondja Jézus: én vagyok az ajtó. Én vagyok a bejárat, és én vagyok a kijárat. A bejárat minden dologhoz, mindenhez, amit teszünk az ő követésében lelkipásztorként, püspökként. Ha ezt a bejáratot eltévesztjük, ha ezt a bejáratot nem vesszük komolyan, akkor bizony nagyon könnyen előfordul, hogy úgy járunk, mint az a zenekar, amelyik azt mondja: ó, hát annyiszor hangoltunk már más koncert előtt, most feleslegesen hangolni. Ha valaki a hangolást elfelejti, ha valaki a bejáratot eltéveszti, akkor utána valami zűrzavar, valami olyasmi lesz belőle, ami nem tudja szolgálni Isten világának szép rendjét.

Sokszor olyan idillinek tűnik ez a kép: a pásztor és a nyáj. De azért ebben a képben, és efelől egy pillanatig nem lehet kétségünk, ott van a mi világunk minden valósága. Mert Jézus kendőzetlenül beszél tolvajokról, rablókról, kendőzetlenül beszél farkasokról, kendőzetlenül beszél a béresekről, akik elfutnak, és sorsukra hagyják a juhokat.

Igen, ez a mi világunk. Mert nemcsak az egyháznak, nemcsak az egyházi szolgáltnak, de ennek a világnak sincsen más lehetősége, nincs más bejárata és kijárata, mint az, aki azt mondja magáról: én vagyok az ajtó. Ennek a jól ismert szakasznak a végén ott van az a sokat idézett, keresztyének egységét is elénk állította, amikor azt mondja: Más juhaim is vannak nekem, amelyek nem ebből az akolból valók: azokat is vezetnem kell, és hallgatni is fognak a hangomra: és akkor lesz egy nyáj, egy pásztor. Keresztyén emberekként nekünk hinnünk, vallanunk, láttatnunk kell ennek a világnak a számára, hogy ez nem csak nekünk szól. Ahogyan nem azzal kezd az örömhírt János evangélista, hogy úgy szerette Isten az egyházat, hogy az ő egyszülött fiát küldte. Lesz egy pásztor és egy nyáj. Isten teremtett rendjének

Krisztusban helyreállított valósága az, amelynek munkálói, szolgálói, amelynek emlékeztetői lehetünk és vagyunk ebben a világban.

Olyan rejtélyesen hangzanak Jézusnak ezek az önkijelentései: én vagyok az út, én vagyok az ajtó, én vagyok a pásztor. Talán csak akkor érezzük meg és értjük meg igazán ezeket, amikor azt látjuk, hogy mennyire nincs út, hogy mennyire nem találunk ajtót, hogy mennyire nem találunk pástort. Mint amikor a sivatagban zarándoklók megkérdezik a vezetőiket, hogy hogyan menjenek tovább, hiszen nincs út – azt a választ kapják: most én vagyok az út. Vagy jössz velem, vagy jössz arra, amerre én megyek, vagy nincs út. Én vagyok az ajtó – mondja Krisztus. Amikor püspökszentelésen vagyunk együtt, lehet-e más kérdésünk, imádságunk, áldásunk, mint az, hogy püspök testvérünket úgy áldja és vezesse az örökkévaló Isten, hogy az ő szolgálatában mindig tudja, hogy amikor Krisztus azt mondja: én vagyok, akkor ezzel kiszabadít bennünket az én-központúságból, az önzésből. És amikor folytatja: én vagyok az ajtó, akkor megmutatja: ha én leszek számodra a bejárat a másik emberhez, a rád bízottakhoz, minden feladathoz, minden szolgálathoz, akkor engem megtalálsz, ha én utánam jársz, akkor nem lehetnek olyan kusza, kilátástalan, eleve reménytelennek ítélt helyzetek, amelyekből ne találj ki, mert én vagyok az ajtó.

A 24. zsoltár olyan csodálatos, hihetetlen képpel adja vissza ezt az igazságot, amikor arra szólítja fel a templom ajtóit, hogy emeljétek föl fejetekeket, ti ősi kapuk, hadd vonuljon be a dicsőség királya. Isten az ajtón át vonul a templomba, az egyenes úton. Erre az egyenességre, erre a bejárat- és kijárat-megtalálásra van ma szükségünk mindannyiunknak, erre van szüksége annak is, akit Isten arra méltatott, és arra hívott el, hogy másokat segítsen ezt a Krisztus-bejáratot és Krisztus-kijáratot megtalálni. Ebben a csodálatos, gazdag képvilágban ott van egy számunkra felfoghatatlan ellentét. Amikor a pásztor és a nyáj együtt vannak, amikor a nyáj rá van bízva a pásztor gondjaira, egy ponton mégiscsak megbicsaklik ez a kép. Mert azért a való világban, bármennyire is gondoskodik a jó pásztor a nyájáról, azért a vége mégiscsak az, hogy a bárányt leölik. Ez a csodálatos, a megfajthatatlan abban az Isten irgalmából való titokban, amelyet ő Krisztusban nekünk adott, hogy őbenne a pásztor és a nyáj egy lehet. Mert ez a pásztor az életet adja a juhokért. Ez a mi hitünk, ez a mi reménységünk, és akkor tudjuk, hol van a helyünk, tudjuk, mire hívtunk, tudjuk, mi az a perspektíva, amelybe beállít Isten hívása. Hozzá tarozunk, egymáshoz tartozunk, és ezért őt magasztaljuk, életünk minden napján. Adja az örökkévaló Isten, hogy így legyen az egyházkerületben, püspöktestvérünk életében és szolgálatában, anyaszentegyházunkban, Krisztus-követő közösségünkben, és minden jóakarató ember között. Ámen.

Hálaadás dr. Márkus Mihály püspök szolgálatáért

**„Becsüljétek meg azokat,
akik fáradoznak közöttetek”**

Főtiszteletű Püspök Úr! Tizennyolc éven át betöltött aktív püspöki szolgálatodat lezáró ünnepi közgyűlésünkön a Dunántúli Református Egyházkerület lelkipásztorainak, a presbitériumoknak, gyülekezeteknek nevében mondok köszönetet szolgálatodért, áldásos, mindig egyházunk és a gyülekezetek érdekeit szem előtt tartó fáradozásaidért. Hálát, köszönetet mondunk elsősorban Istennek, „Aki hívnek ítél” és annak idején a püspöki szolgálatra rendelt. Hálát adunk Néki, hogy erőt adott, sok türelmet és megújuló reménységet.

De köszönetet mondunk személy szerint neked is az elmúlt 18 év minden elmondott és leírt igehirdetésért, szolgálatban megerősítő biztatásért, amit általad Urunk adott. Köszönjük a sok tartalmas írást, egyháztörténeti kutatásaid, tanulmányaid gyümölcsét, melyre hisszük, Isten ihletett, és hasznosak maradnak továbbra is a tanításra. Köszönjük a segítőkész védelmet, amit általad Isten nyújtott azok számára, akik rászorultak a lehallgató, segítő, megértő szeretetre. Köszönjük az újraindított intézményekért tett sok-sok küzdelmet, törődést.

Egyszóval köszönjük a pontos és fontos szolgálatok számtalan sorát, amelyre Isten élő szava is int bennünket: „Testvéreim, becsüljétek meg azokat, akik fáradoznak közöttetek, akik előljáróitok az Úrban és intenek titeket, munkájukért nagyon szeressétek őket.” (1Thessz. 5,12–17)

Az Istennek való hálaadás és köszönet szavait nem zárhatjuk le anélkül, hogy ne forduljunk hűséges társad, Nagytiszteletű Asszony felé, aki az Úr hív szolgálóleányának bizonyult és készséges volt hordozni mindig a szolgálat terhéből a reá eső részt. Adj a Úr, hogy együtt még sokat szolgáljatok a tatai gyülekezetben. Isten adjon továbbra is erőt, egészséget, az eddig végzett szolgálatok feletti örömet, továbbra is hitet, türelmet, a teológiai akadémián a leendő lelkészek nevelésében, a Dunántúli Egyházkerület közgyűlésében és az Országos Zsinat munkájában. A 128. zsoltár versét mondjuk áldásul: „Mind boldog az, aki féli az Urat; aki az Ő útjában jár.”

Lentulai Attila esperes

**Jutalmam az, hogy tehettem
DR. MÁRKUS MIHÁLY ELKÖSZÖNÉSE**

Dicsérem és dicsőítem, áldom és magasztalom Teremtő, Megváltó és Magasztaló Istenemet, hogy tizennyolc éven át erőt adott az „erőm feletti” (1Kir 19,7) úthoz. Tizenkét esztendősen olvastam fekete gránitkövön arany betűkkel Édesapám sírkövén: „Nékem az élet Krisztus” (Fil 1,21/a). Teológuséveim során Gyökössy nagytiszteletű úr egy péntek esti bibliaórája lobbantotta bennem lángra a másik páli levélrészletet: „Mindenre van erőm a Krisztusban” (Fil 4,13)

Örülök, hogy vállalhattam a rám bízott szolgálatban: „...életem sem drága, csak hogy elvégezhessem futásomat...” (ApCsel 20,24)

A próbák, a szenvedések „oltókése” is üdv történeti távlatokat tárt ki: betölthettem „ami híja van a Krisztus szenvedéseinek az én testemben az Ő testéért, amely az anyaszentegyház” (Kol 1,24).

Miután másfél évtizeden keresztül Dunaalmáson diakonissza testvérek között is szolgálhattam, megtanultam egy életre: „A jutalmam az, hogy tehetem”.

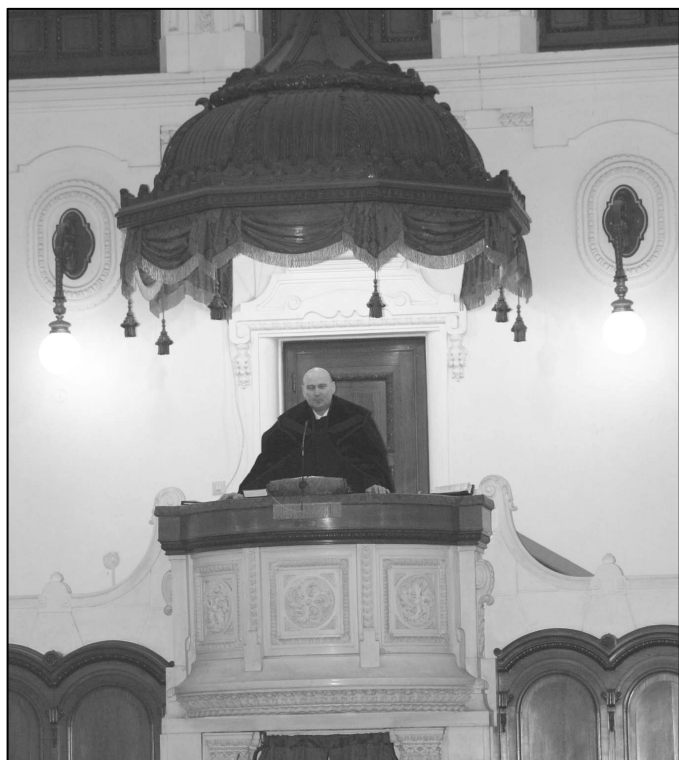
A legnagyobb jutalmam, hogy tehettem; s ha még valamit rám bíz az én Uram, a jutalmam az lesz, hogy még tehetem... „Nem erővel és nem hatalommal: az én lelkemmel!” (Zak 4,6-7)

Ady Endre gyakran idézett verscímével szólva: „Köszönöm, köszönöm, köszönöm.”

AZ EGYHÁZ NEM ÖNMAGÁÉRT VAN

Steinbach József püspöki székfoglaló beszéde

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés! Kedves Szolgatársaim! Kedves Testvéreim! Püspöki székfoglaló beszédem három részből áll: egy igei üzenetből, egy teológiai alapvetésből, valamint konkrét előretételekből.

I. IGEI ÜZENET

János evangéliuma első fejezetének 11. és 12. verse így hangzik: „Az övéi közé jött, de az övéi nem fogadták be Őt. Aki pedig befogadták, azoknak megadta azt a hatalmat, hogy Isten fiaivá legyenek”. Ez az Ige ma több szempontból is meghatározó. Először is egyértelmű üzenete miatt, amiről hamarosan szólok. Másrészt azért, mert az évfordulón ez az Ige szólt hozzánk napi Igeként. Harmadszor pedig számomra azért is meghatározó ez az Ige, mert a veszprémi Lovassy László Gimnázium klasszikus műveltségű tanára, Horváth Géza, amikor megtudta, hogy teológiára készülök, bibliai görögre kezdett tanítani. A preparáció és a mondattani elemzés után egy görög igeverset minden nap meg kellett tanulnom az általa összeállított memoriter szerint. Könnyörtelenül ki is kérdezte minden órán ezt az egyre bővülő memoritert. Azt kérte, hogy ezeket minden nap mondogassam magamban. A memoriter első Igéje ez volt: „Az övéi közé jött”¹.

A János 1,11 az egész krisztusesemény rövid summázata. Olyan ez mint egy transzplantáció, mint egy szívátültetés. Isten Krisztusban önmagát, tulajdon életét, az isteni élet teljességét; a saját szívét transzplantálta a világba.

Ehhez az életmentő operációhoz lehet úgy viszonyulni, hogy a szervezet nem fogadja be az új szívet, kilöki magából:

„Az övéi közé jött, de az övéi nem fogadták be Őt”². Az is előfordulhat, hogy a beteg késlelteti az operációt, amíg lehet, és megelégszik pótmegoldásokkal, műbillentyűvel, vagy pacemaker-el³. Amíg nincs tünet, egészségesnek is érezheti magát az ember, közben pedig nagyon beteg. Előbb utóbb mindhárom a szervezet halálához vezethet.

Aki azonban befogadja az új szívet az „nem vérből és testből, hanem az Istentől született” (Jn 1,13). Ez az újjászületés. Egy cserép fekete földben megjelenik a valóságos élet csírája. Ez székfoglalóm igei üzenete. Egyházkerületünkben tapasztalható néhány problémára tekintve különösen is megszólalt bennem az Ige: „Ne csodálkozz, hogy azt mondom neked, újonnan kell születnetek” (Jn 3,7) – Újonnan kell születnünk!

II. TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

Ez az igei üzenet átvezet a teológiai alapvetéshez. Kálvin szerint az újjászületés Krisztus uralmának megvalósulása az Egyházban, az egyes ember életében, és a világban. Mindhárom a Szentlélek munkája. Kálvin Jánost ezért a Szentlélek teológusának nevezik.

A Szentlélek elsődleges hatótere az Egyház⁴. Az Egyházban Krisztus uralma folyamatosan valósul. Az Egyház nem intézmény, hanem esemény, történet; ezért nem az számít, ami benne leltározható, hanem ami történik benne és általa. Nem statikus, hanem dinamikus Egyházról van szó. Ennek látható jelei: „Hisznek Jézus Krisztus nevében” (Jn 1,12), azaz Jézus Krisztus mindent eldöntő, végérvényes megoldást nyújtó, isteni valóságában⁵. -Hívó emberek egymást tisztelik és szeretik, ezért egymást segítik; hiteles életet élnek, mert életük a Szentlélek fegyelme alatt stabilizálódott élet. -Isten Igéjét (evangéliumát és akaratát) akár prófétai bátorsággal képviselik (soha nem összekeverve a saját akaratukat és az Isten akaratát).

² A görög nyelvben mindez szemléletesebb. Az első tagmondatban először semleges nem szerepel, utána himnem. Ez azt jelenti, hogy Isten Krisztusban az Ő világába jött, és az Ő világa (világmindensége) engedelmeskedett neki, a tenger, a vihar, szél, az elemek, a betegség; de az emberek világa, még pontosabban, az ő népe nem fogadta be Őt.

³ Valóban kockázatosabb egy szívátültetés, mint egy pacemaker beültetés, vagy egy műbillentyű behelyezése. Az ember előbb elfogad más megoldásokat, mint az új szívet. Előbb elfogadjuk azt, hogy tudomány, társadalomtudomány, lélektan, művészet, teológia, meghatározott tan, és előírt kegyesség; mint azt, hogy „újonnan kell születnetek!”. Isten kínálja a megoldást, miközben mindenféle más megoldás érdekes. Itt dobog közöttünk az Isten szíve, és nem sikerül a transzplantáció.

⁴ Az Egyházban szóval meg, táru fel Isten Igéje, mint hallható Ige (igehirdetés) és mint látható Ige (sákramentum). A Szentlélek az Egyházban Krisztus uralmát valósítja meg, miközben a Szentlélek megmarad szuverénnek. A Szentlélek nincs hozzákötve az Egyházhoz (institucionalizmus). A Szentlélek szabadon adatik, ezért van szükség az epiklízisre. A Szentlélek fölött nem rendelkezhetünk.

⁵ Sok vélemény ütközik ebben a világban, de az újjászületett ember számára az a döntő, amit Krisztus mond. Az újjászületésből fakadó hit döntő koncentráció az élet sűrűjében Jézus Krisztusra.

¹ „eis ta idia élthen, kai hoi idioi auton ou parelabon – hoszoi de elabon auton, edóken autois ekszouszian tekna theou geneszhai”

Kálvin ezután beszél a személyes hit szükségességéről (Krisztus uralmáról az egyes ember életében), amely nélkül nincs élő Krisztus-test, azaz Egyház. A megigazulás mellett hangsúlyozta a megszentelődést, az *actus* mellett a *processust*, az ajándék mellett a feladatot, az elfogadás mellett a cselekvést, hiszen a Szentlélek nemcsak regenerátor, hanem *sanctificator* is. Isten Lelke ugyanis mindig úgy cselekszik, hogy soha nem zárja ki az emberi faktort. János evangéliuma első fejezete is hangsúlyozza ezt: „*Akik befogadták, azoknak megadta a kiváltságot, hogy Isten fiaivá legyenek*”. Itt az eredetiben nem „dynamis” van, hanem „ekszuszia”. Nem dinamitot kapunk az Istentől, amely magától is működik, hanem felhatalmazást, kiváltságot, hogy az Istentől kapott tervrajzot, vázlatot dolgozzuk ki. Ez pedig a mi cselekvésünk, tudatos munka, mégha a Szentlélek által vezérelt is. Így leszünk nagykorú keresztyének, akik érett hittel és személyiséggel rendelkeznek, nem infantilizálhatók⁶, képesek komplexen gondolkodni, mindent megvizsgálni, mert „nem játékaik mindenféle szélnek”.

Kálvin szerint a Szentlélek azért munkál az Egyházban és az egyes emberben, mert munkálni akar a világban. Kálvin szerint Isten dicsősége áthatja az egész világot. A világ „*theatrum gloriae Dei*”, azaz Isten dicsőségének színtere, és ez a dicsőség ott van az atomok rezgésében, a fűszál növekedésében, a bogár röptében, minden kultúrában, a művészetekben, a tudományokban, a társadalomban és az államban. Ezért az Egyház soha nem a világ fölött, hanem mindig a világban és a világért van; azért, hogy hasznossá legyen a világban, és a Krisztus evangéliumával áthassa a világot. Bonhoeffer kiélezi ezt a kálvini gondolatot, amikor azt mondja, hogy a világnak nem az egyházra, hanem Krisztusra (megváltásra) van szüksége. Az Egyház nem önmagáért van, hanem mindig a világért.

III. KONKRÉT ELŐRETEKINTÉS

Az Igei üzenet és a teológiai alapvetés után végezetül hadd tegyek konkrét előretekintést is. Ez az előretekintés nem lehetséges felfelé tekintés nélkül. A holnap Isten kegyelmében van. Mindig emlékeztünkbe kell idézni az Isten kegyelmes tetteit (Zsolt 107,43), amelyre válasz szolgálatunk a világ felé. Isten legnagyobb tette pedig Jézus Krisztus halála és feltámadása. Ezért az Ige Egyháza, bármit tesz, mindig a feltámadott Krisztus legyen a középpont, aki szereti az embert és a világot.

E felfelé tekintés után lehetséges a befelé⁷ (saját szolgálati területünkre) tekintés. Mint egyházvezető⁸ is elengedhetetlennek tartom a pásztori munkát, a személyes kapcsolatok

⁶ ...azaz (jól értsük) elszakadhatnak az Atya gyámkodásától, mert az Atya internalizálódott, azaz bennük van. Az Atya nem fogja már a kezem, mert bennem van, internalizálódott. Elszakadhatok tőle, mert bennem van. Ez az internalizálódás a Szentlélek munkája.

⁷ Csupán pár szót önmagamról. Fontosnak tartom az alapos készülést, a kitartó munkát, az állandó önképzést, mindenben a rövidséget, átláthatóságot és tömörséget, a nyitottságot és párbeszédet. A konfliktusokat adott esetben fel kell vállalni, de azokat mielőbb meg kell oldani, mert tartós konfliktusban nem lehet áldásosan dolgozni. Arra törekszem, hogy tudjam, hol vannak a korlátaim, határait. Ez mindenkor alázatossá tett. Igen fontosnak tartom a másik ember tiszteletét, noha egyikünk sem tökéletes: ez a magatartás számomra a szeretet gyakorlati megvalósulása. Sok a feladat, de vigyázni kell, hogy a szolgálat ne váljék gürcöléssé.

⁸ Az egyházvezető sem érthet mindenhez. Kötelessége mindenkor „képpen lenni”, de a legfontosabb területeken hívó, egyházát szerető szakemberekre van szükség, akik együttműködnek az egyházmegyék és a gyülekezetek vezetőivel. Ez a sokat emlegetett, és fontosnak tartott „csapatmunka” alapja.

kialakítását és ápolását, a lelkipásztorokkal⁹ és gyülekezetekkel való találkozást, mégpedig az ünnepi alkalmakon túl. Egyházkerületünkben fontosnak tartjuk a közös munkát (együttgondolkodást és cselekvést): azaz

- a testületeink helyzetbe hozását a döntéshozatalban,
- az egyházmegyék súlyának és felelősségének megnövelését,
- fontos területeken szakemberek bevonását,
- más egyházkerületektől való tanulást,
- a problémák őszinte, indulatmentes, józan megbeszélését, és ugyanakkor a „jó” meglátását.

Intézményeink (oktatási és diakóniai intézményeink) szolgálatunk fontos bázisait képezik. Ezek fenntartása, református lelkiségük biztosítása mindenkor kötelességünk. A közegyházi feladatokban fontosnak tartjuk:

- a határokon túli testvéreinkkel való tevékeny kapcsolattartást,
- az egyháztestek alkotmányjogi egyesülését és a magyar reformátusság találkozóját ez év májusában,
- várakozással tekintünk az idei Kálvin-év elé.

A felfelé és befelé tekintés azért történik, hogy áldással lehessünk kifelé. Ehhez a szolgálathoz nélkülözhetetlen az embernek, a társadalomnak; a ma emberének és társadalmának ismerete. A világ megváltozott körülöttünk. A társadalom struktúrája, és a települések szerkezete átalakult. Nem a keresztyén hit iránti igény vesztett érvényességéből, hanem talán az a mód, ahogy ezt az egyház tolmácsolni próbálja. Önreflexióra van szükségünk, hogy meglássuk, miben kell változtatni, hogy

⁹ A lelkipásztori közösséggel kapcsolatban a szeretet, bizalom és szolgáti közösség elmélyítését tartom a legfontosabbnak, emellett lelkészek továbbképzése, lelkigondozása, ugyanakkor az egyházfegyelem gyakorlása elengedhetetlen feltétele az áldásos szolgálatnak. Itt meg kell említenem az igehirdetés színvonalának fontosságát is.

végezni tudjuk a megszólítás és megbékéltetés szolgálatát. A misszió újragondolása ilyen értelemben legfontosabb feladataink közé tartozik: mit tehetünk a klasszikus és bevált módszerek mellett (konferenciák, áldássá lett alkalmaink megtartása, országos missziókkal való kapcsolattartás) a meghaló falvakban, az élni akaró kis gyülekezetekben és a nagyvárosokban, mit tehetünk az ügyszóhoz méltó igehirdetésért és más szolgálati ágakért. A misszió kínálta lehetőségnek tartjuk az internet, a református folyóiratok, rádió, televízió-adások, és egyéb kommunikációs csatornák fórumait. Ránk bízott küldetés református örökségünk megőrzése és újragondolása, valamint nemzeti értékeink feletti őrökös.

Végezetül szeretnék köszönetet mondani az Úr emberi eszközeiért. Köszönöm dr. Márkus Mihály püspök úr szeretetét. Szent buzgósága és végtelen munkabírása utolérhetetlen példa számomra. Ő, aki az egyháztörténet professzora, és számos egyháztörténeti tárgyú publikáció szerzője, az Úr kegyelméből e 18 esztendőben „egyháztörténelmet csinálhatott”. Köszönöm jelöltársamnak, Bellai Zoltánnak, hogy a választás idején is a Krisztus ügyét nézte. Szakértelmére szüksége van Egyházkerületünknek, és köszönjük, hogy kész az együttműködésre, mint megválasztott püspöki főtanácsos. Köszönöm Köntös László főjegyző úrnak az eddig is nyújtott sok segítségét. Hiszem, hogy velük, valamint dr. Huszár Pál főgondok úrral, dr. Baráth István világi főjegyző úrral, az Egyházkerületi Közgyűlés alkotó tagjaival, a délelőtti megválasztott tisztségviselőkkel, az egyházmegyékkel, és gyülekezetekkel együtt tudunk szolgálni Krisztus ügyéért és Református Anyaszentegyházunkért a világban. Köszönöm a Testvéregyházak vezetőinek, hogy itt vannak, együtt imádkoznak, és örülnek velünk.

Hálás vagyok gyülekezetemnek, a balatonalmádi-balatonfűzfői gyülekezeteknek, a szentgáli és veszprémi gyülekezetnek, tanárainak a Teológián és a Pannon Egyetemen, valamint családomnak, édesanyámnak, feleségemnek, gyermekeimnek, hogy az Úr eszközei voltak és lehetnek az életemben.

Nagyon szeretem Református Anyaszentegyházamat. Áldom az Urat a szolgálat lehetőségéért. Az Úr tegyen méltóvá és erősítsen meg bennünket a szolgálatra.

Hűséges szolgálat

DR. HUSZÁR PÁL FŐGONDNOKI SZÉKFOGLALÓJA

Egyházkerületi főgondnoki tisztségemet megtisztelő szolgálatnak, a Mindenható Istenünk által most számomra kijelölt őrállói feladatnak tekintem. Őszinte hálával, keresztyén alázattal szeretném Isten országa ügyét – az Ő segedelmével – hűséges sáfárként eredményesen szolgálni. Arra törekszem, hogy az Ő „békességének engedelmes eszköze” lehessek.

A zsinat-presbiteri alapelven működő Református Egyházunkban kiemelkedően fontos szerepe van a *paritás elvének*. Hittel hiszem, hogy ezen alapelv szellemében mi, nem lelkészek is – éppen lelkészeink hitéleti tevékenységének céltudatos segítségével, alkalmankénti kiegészítésével – hasznos szolgálói lehetünk Anyaszentegyházunknak, Isten országa ügyének. Ebben a szellemben szeretném érvényesíteni a nem lelkészi egyháztagság befolyását Egyházkerületünk vezetésében, miként arra már beiktatásom előtt is biztatást kaptam. Hasonló buzdítást kaptam arra is, hogy egyházunk érdekében kamatoztassam azokat a tapasztalataimat, felekezeti kapcsolataimat, amelyeket akkor szereztem, amikor nyolc éven át a Veszprém Megyei Önkormányzati Közgyűlés elnökének egyházügyi tanácsadójaként tevékenykedtem. Természetesen szeretnék mindezen elvárásoknak tisztességgel megfelelni, minden tőlem telhetőt elkövetni Anyaszentegyházunk javára. Egyházkerületi főgondnoki programomat egyetlen szóval, illetve jelzős szókapcsolattal ki tudom fejezni: *hűséges szolgálat*.

Gyermek- és ifjúkorom meghatározó személyisége volt mélyen hívő édesanyám mellett kitűnő lelkészem és hittanárom, immár boldogemlékezett főtisztelendő Dr. Fejes Sándor, aki nagyban hozzájárult reformátussá, magyarrá és értelmiségivé történő nevelésemhez. Olyan lelki-szellemi értékeket – keresztyén hit, emberi tisztesség, becsület, szorgalom, helytállás, embertársain megbecsülése, magyarságtudat – kaptam tőle, illetve az ő közvetítésében természetesen az Úristentől, amelyeket tolvaj el nem orozhat, tűz meg nem égethet, rozsdá meg nem emészthet, a múlt idő még csak meg sem kevesbít-

het. Négy évtizedes, Isten végtelen kegyelméből valóban szép ívelésű tanári pályám, de egész életem során ezeket a maradandó értékeket igyekeztem, illetve igyekszem a fiatal nemzedékeknek továbbadni, hogy mások is gyarapodhassanak általuk lélekből.

A Veszprémi Egyetemen a német nyelvterület kultúrtörténetének oktatójaként történt nyugdíjazásom óta több kötetet fordítottam németről magyarra, illetve magyarról németre a Kálvin Kiadó számára. Isten segítségét remélve és kérve írásaimmal a jövőben is igyekszem segíteni Református Egyházunk tevékenységét. A Pápai Református Teológiai Akadémia eddig három kötetemet jelentette meg, a negyedik éppen kinyomtatás alatt áll. Több tanulmányomat közölte egyházunk hivatalos folyóirata, a *Confessio*, illetve a *Református Egyház*. Úgy remélem, hogy teológiai témájú írásaimmal, illetve előadásaimmal eredményesen segíthetem egyháztagjaink lelki-szellemi gyarapodását. Reménységem szerint eredményesen szolgálhatom ezzel Isten országa ügyét.

A most megkezdett 2009. esztendőben emlékezünk meg a nagy genfi reformátor, Kálvin János születésének ötszázadik évfordulójáról. Az ünnepsége-sorozat előkészítésére Református Egyházunk Zsinata két évvel ezelőtt életre hívta az Országos Kálvin Emlékbizottságot, amelyben magam is feladatot kaptam Egyházkerületünk képviselőjeként. E bizottság felkérésére írtam meg Kálvin János életét, teológusi, reformatori és egyházszervezői tevékenységét bemutató, a Kálvin Kiadó gondozásában éppen most megjelent könyvemet. E munkámban arra is törekedtem, hogy a genfi reformtor magyarországi fogadtatására, itteni egyházi és társadalmi hatására, a Kárpát-medencében egyedülállóan kiemelkedő megbecsültségének gyökereire is rámutassak. Szeretném, ha e könyvem révén is hozzájárulhatnék református testvéreink azonosságtudatának erősítéséhez, illetve a Kálvin János névéhez időnként társított téves – bizony nem mindig jószándékú – híresztelések tisztázásához, cáfolatához, az évszázadok folyamán Kálvin névéhez tapadt tévképzetek eloszlátásához.

Megítélésem szerint nemzetünk mélységesen mély erkölcsi válságából egyetlen egy valós kimenekedési út létezik, az Istenhez fordulás, az Istenhez menekvés útja, amiként azt nemzeti történelmünk XVI–XVII. századi sorsdöntő eseményeinek példáján is láthatjuk, amikor a lét és a nemlét határára szorult magyarság valóban az Istenhez menekvésben kereste és találta meg nemzetünk megmaradásának útját a török veszedelem és a német hódítás kettős szorítása ellenében a nemzeti megmaradásért és a hit szabadságáért vívott heroikus küzdelmében.

Hittel vallom, hogy ebben a mostani feladatban mindannyiunkra, lelkészekre és nem lelkészekre egyaránt számít a mi Mennyei Atyánk. Azt várja mindannyiunktól, hogy a magunk helyén, a magunk lehetőségei között álljunk valamenynyien lelkészeink mellé, igyekezzünk a magunk eszközeivel és lehetőségeivel eredményesebbé tenni hitépítő törekvéseiket, próbáljuk hitelesen megszólítani azokat a honfitársainkat, akiket lelkészeink a szószékről el nem érhetnek, mert azok az emberek bizony általában a templom közelébe sem jönnek, mi, nem lelkészek viszont más fórumokon esetleg elérhetjük őket.

Hiszem és vallom, hogy nemzetünknek jelenlegi állapotában lelki-szellemi megújulásra van szüksége. Csak és kizárólag ez a lelki megújulás, az Úristenhez való visszatérés jelenthet kiutat mostani erkölcsi válságunkból. Szilárd meggyőződésem, hogy Istenünk jelentős feladatot szán ebben a megújulási folyamatban egyházainknak. Világosan látom, hogy ennek a lelki megújulásnak megvalósítása nem kizárólag lelkészeink feladata, joggal igényelhetik a nem lelkészi tisztségviselők, de a minden tisztség nélküli egyháztagok segítő közreműködését is. Vallom, hogy ebben mindannyiunknak fel kell vállalnia a maga részét Anyaszentegyházunk hűséges őrállójaként azon a posztón, ahová Istenünk állított bennünket.

Az Úr azzal tüntetett ki, hogy a főgondnoki tisztségre hívott el, ennek megfelelően igyekezni fogok a Tőle kapott talentumaimat valóban példás hűséggel hasznosítani. Úgy remélem, nyelvtudásom révén elsősorban Egyházunk, gyülekezeteink kapcsolataiban, valamint egyházi témájú előadásaimmal és írásaimmal a laikus hívek lelki-szellemi erősítésében lehetek hasznára Isten országa ügyének.

Anyaszentegyházunk, hazánk, nemzetünk, sőt az egész teremtet világ jelenlegi – emberi megítélés szerint már-már kilátástalan – állapotában gyakran merül fel sokunkban a kérdés: *Mi lesz velünk?* E kérdés jogosságát, megalapozottságát nem vitatom, mert az vitathatatlan. Mégis engedtessek meg nekem így módosítva feltennem a kérdést: *Ki lesz velünk?* Ezzel immár költőivé vált a kérdés, hiszen mindannyian tudjuk a biblikus alapú választ. Mindannyian hisszük és hittel valljuk, hogy a mi Urunk, a Szentháromság egy Örök és Igaz Isten a legnehezebb időkben is velünk volt, most is velünk van, és a jövőben is mindenkor velünk lesz. Ez persze egyáltalán nem azt jelenti, hogy tétlenségben szemlélhetnénk Egyházunk sorsának alakulását, mondván, hogy az Úristen majd helytáll helyettünk is. Istenünk várja, sőt elvárja mindannyiunk egyházépítő tevékenységét. Hasznos, mondhatnám: a szó köznapi és vallási értelmében véve egyaránt üdvös lenne, ha eredménynyel sikerülne megszólítanunk egyrészt azon honfitársainkat, akik a legutóbbi népszámlálás során úgy nyilatkoztak, hogy valamiképp egyházunkhoz tartozónak érzik magukat, másrészt azokat, akik ugyan sehova, egyetlen keresztyén felekezethez sem tartoznak, de bennük is megvan, netán sarkallja is őket az Isten-keresés vágya. Mindannyiunknak szól, mindannyiunkra érvényes ma is Krisztus Urunk missziós parancsa: „... tegyetek tanítványokká minden népeket!...”

Egyházunk Ura, a miattunk, érettünk és helyettünk kereszthalált szenvedett Úr Jézus Krisztus azt ígérte nekünk: „Mert ahol ketten vagy hárman egybegyűlnek az én nevemben, ott vagyok közöttük.” (Máté 18, 20.). E krisztusi ígéret fényében kívánom én látni Anyaszentegyházunk közeli és távoli jövőjét. Hittel hiszem, hogy Mennyei Atyánknak – miként eddig – a jövőben is gondja lesz az Ő Egyházára.

Ránk, Jézus Krisztus mostani tanítványaira pedig azt a feladatot rója, hogy az Ő általa kijelölt helyen a hűséges sáfár módjára munkáljuk Isten országának ügyét. Hiszem, hogy presbitériumaink döntése révén Ő határozta meg mindannyiunk ör helyét, ahol alázatot, hűséget és odaadást vár tőlünk, hiszen Istenünk valamennyiünket azzal tüntetett ki, hogy munkatársául fogadott bennünket üdvtervének megvalósításában.

Meggyőződésem, hogy nyilvánvaló jószándékkal nyitunk kell társadalmunk egésze felé, hozzá kell járulnunk annak a még bizony mindig felfedezhető, esetenként vészesen tátongó szakadéknak a feltöltéséhez, amelyet a diktatúra az elszigetelés szándékával létesített egyházaink és a társadalom másik része között, mintha bizony mi, Krisztus-hívők nem is tartoznánk szervesen a társadalom, a magyar nemzet

egészehez. Isten segítségével keresni fogom a lehetőségeket azon társadalmi erők ellensúlyozására, amelyek – a régi recept alapján – ismét a templom fala közé igyekeznek számítani egyházaink tevékenységét, mert riasztja, sőt irritálja őket az egyházak társadalmi jelenléte. A minden emberi értéket maga alá gyűrni akaró globalizáció szálláscsinálói és haszonélvezői szemében ugyanis szálkát jelent a keresztyéni elkötelezettséggel, netán még magyar nemzeti azonosságtudattal is rendelkező ember, mert ez az ember kevésbé manipulálható, nem könnyen állítható a mindenhatónak kikiáltott piac, a pénz és a profit engedelmes szolgáinak sorába.

Ugyanakkor arról is meg vagyok győződve, ha megismerjük nemzetünk egészének valós gondjait, súlyos problémáit, rá kell jönnünk, hogy ezek megoldásában mi, keresztyének is teljes mértékben érdekeltek vagyunk. Legyen elegendő ezúttal a teljességre törekvés igénye nélkül csak a kilátástalanság, a lelki-szellemi talajtalanlás miatt kallódó ifjúság, a demográfiai gondok, a meg nem született gyermekek, valamint a magukra marad – nyíltabban fogalmazva – a magukra hagyott öregek problémájára, a sajnos egyre mélyülő erkölcsi válságra utalnom. Ebben a kemény, de nem reménytelen küzdelemünkben krisztusi szeretettel, az őszinte együttműködésre készen kívánunk odafordulni más felekezeti keresztyén testvéreinkhez. Abban a tudatban és meggyőződésben tesszük ezt, hogy a jórészt formai különbözőségeink ellenére mindannyian a Szentháromság Egy Örök és Igaz Istent kívánjuk szolgálni, és amennyiben Őhöz közel kerülünk, úgy egymáshoz is közel leszünk, a Hozzá fűződő szeretetünk egymással is összekapcsol bennünket.

Istenünk gazdag áldását kívánom és kérem ere a mai alkalomra, az itt egybegyűltekre, most beiktatott és felszentelt püspökönkre, minden tisztségviselő társamra, Református Egyházunk minden rendű és rangú tagjára és velünk ünneplő, örömlünkben őszinte szívvel osztozó kedves vendégeinkre. Ő adjon mindannyiunknak kellő erőt, türelmet, bölcsességet és alázatot, hogy valóban tanítványi hűséggel tudjunk munkálkodni Isten országa ügyén., hogy olyan vezetők lehessünk Mennyei Gazdánk szolgálatában, akik önmaguk példás odaadásával vállalják és végzik a „plántálás” és az „öntözés” munkáját. Hittel hiszem, hogy a Kegyelem Istene majd a „növekedést” is megadja.

GONOSZ NAPOK ÉS ALKALMAS IDŐ

Köntös László lelkesi főjegyző köszöntője

Két rövid Igét idézek az efézusi és a galata levélből. Az első így hangzik: „Jól vigyázzatok tehát, hogyan éltek. Ne esztelenül, hanem bölcsen, kihasználva az alkalmas időt, mert az idők gonoszak.” A második pedig: „De amikor eljött az idő teljessége, Isten elküldte Fiát.”

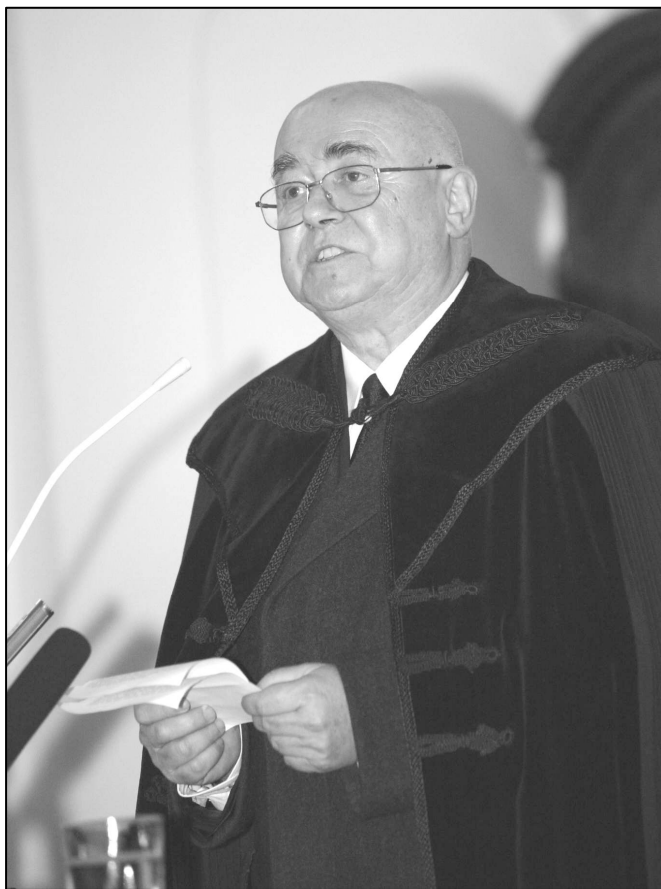
Ezek az Igék akkor léptek be az életembe, amikor Nagy Csaba somogyi esperes, testvérem és barátom beiktatására készültem, hogy köszöntsem őt a teológus évfolyamtársak nevében. Azóta ezek az Igék nem engednek, és nyilvánvalóan igényt formálnak arra, hogy gondolkodásomat alakítsák főjegyzői szolgálatomban is.

Ebben a két Igében három kifejezést találunk az idővel: a gonosz idők, az alkalmas idő, és az idő teljessége. Az eredeti görögben három különböző szót találunk itt, de ezek kifejtésére itt nyilván nincs mód.

A gonosz idők, vagy fordíthatnánk úgy is, hogy a gonosz napok az az idő, amelyet mindenki megtapasztalhat, mi keresztyének is. A gonosz idő az, amely felmorzsol, reménytelenségbe taszít és szétesést idéz elő. A gonosz idő az, amely a hiábavalóság, az értelmetlenség, a céltalanság és ideiglenesség érzetével tölti el az embert. A gonosz idő az, amelyik elveszi az idő értelmét és belök a kiüresített jelenbe. Nem mondanánk igazat, ha azt mondanánk, hogy ránk keresztyénekre, vagy akár az egyház tisztségviselőire, felelős órállóira, lelkipásztoraira és gyülekezeti tagjaira nem lehetnek hatással a gonosz idők. Látunk kiürülő templomokat, omladozó épületeket, találkozunk csüggedt és reményvesztett emberekkel, hallunk nézeteket a keresztyénség végéről, naponként szembesülünk az egyház fenntartásának nyomasztó gondjaival, nem egyszer tapasztalunk kifejezetten egyház- és keresztyénségellenes megnyilatkozásokat, s élünk egy olyan kultúrában, amelyben az az uralkodó hiedelem, hogy Istenre többé nincs szükség az egyéni és közösségi emberi lét értelmezéséhez.

A gonosz idő munkálkodásának egyik nyilvánvaló jele lehet, hogy miközben nyomás alá helyez bennünket, vakká tehet az alkalmas idővel szemben. Van két mondat, amelyeket a gonosz idők üzenetként állandóan a fülünkbe susognak, és – úgy tűnik – nem minden hatás nélkül. Az egyik így hangzik: „bezzeg a múltban”. A másik: „majd holnap”. És a nosztalgikus múlt és az illuzórikus jövő között, a kiüresített jelenben éppen az alkalmas idő válhat a gonosz idők martalékává. Nincs tragikusabb annál, mint amikor a hagyományos európai keresztyénség romjain állva, a múltunkat siratva és az alkalmas időre várva elszalasztjuk az alkalmas időt a jelenben.

Na de mitől válik alkalmassá az idő az egyház számára? Talán a történelmi körülményektől? A külső adottságoktól? Anyagi helyzetunktől? Az új vezetéstől?

Nyilván a külső adottságoknak komoly szerepük van, lehetnek kedvezőek, vagy éppen kifejezetten kedvezőtlenek. A keresztyénségnek van tapasztalata mindkettőből. Ám mégis, az idő attól válik alkalmassá az egyház számára, hogy amikor eljött az idő teljessége, Isten elküldte Fiát. Az alkalmas idő már eleve adva van, amely akkor nyílik meg, amikor Krisztusban nyilvánvalóvá válik az idő értelme a gonosz idő fogságában vergődő ember számára.

A Krisztusban megnyíló alkalmas idő a mindenkor jelenben az egyház létalapja, és semmi más. Ez adja az egyház létjogosultságát, ez alapozza meg hitét, méltóságát, szellemi önállóságát, függetlenségét és integritását. Csak ez, a hitben megalapozott tudat az idő Istenben már eleve adott értelméről rombolhatja le a gonosz idők hatalmába vetett önpusztító hiedelmet. Az alkalmas idő hirdetése a gonosz napokkal szemben lehet a mi küldetésünk magyar népünk számára is.

Megköszönve a presbitériumok bizalmát azért imádkozom, hogy a mi Atyánk szabadítsa meg bennünket a gonosztól, a reménytelenségtől, a kilátástalanságtól, az ideiglenességtől, az értelmetlenségtől és a széthullás érzetétől a gonosz idejétől, s Igéje és Szentlelke által teremtsen meg mindnyájunkban azt a folyamatos képességet, hogy meglássuk az alkalmas időt az értelmes jelenben.

KÖSZÖNTÉSEK

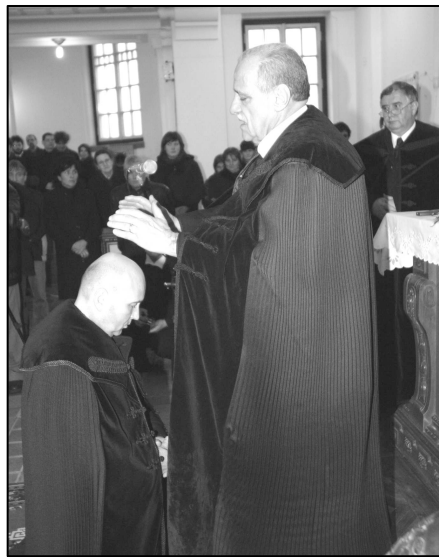
Dr. Márkus Mihály CSAK JÉZUST EGYEDÜL

„*Feltekintettek: senkit sem láttak, csak Jézust egyedül*” (Mt 17,8) Csak Jézust egyedül. A Dunántúli Református – a földrajzilag hazánkban a legnagyobb, lélekszámban a legkisebb – Egyházkerület élére választott meg Téged, püspök uram – és titeket, főgondnok és főjegyző testvéreim – a gyülekezetek imádkozó közakarata. Ragyognak a fények: egyfajta megdicsőülés! Jó itt: építsünk három hajlékot, állítsuk meg az időt!

De kihunynak a fények. Mindenki hazamegy. Hideg van, és sötét: szinte semmit sem látni. Nem baj. Lássad – csak Jézust egyedül.

Nehéz napok jönnek. Kilátástalanná homályosodik a horizont. Nem baj. Lássad – csak Jézust egyedül.

Elborul a szívünk: mi lesz velünk?! De ne ezt kérdezzük, ne is kérdezzünk. Kérdezzük inkább: Ki lesz velünk? És másra, és többre nem lesz szükségünk. Lássad hát szüntelen, a szívedben, előtted, melletted és veled – csak Jézust egyedül!

Dr. Szabó István püspök IGE, GERINC, TÉRD

Főtiszteletű Püspök Úr! Nekem is Kálvin jutott eszembe a köszöntőre készülve, aki ugyan nem ítelt olyan hevesen a filozófusokon, mint Luther, de nem is rajongott értük annyira, mint Zwingli, ám azért az üres retorikai dialektikától mindig óvott. Annak pedig fő szabálya, hogy amennyiben nem jut eszünkbe

semmi, mondandónkat osszuk biztonságos három részre. (Jut eszembe, Te is három részre osztottad székfoglalódat!) E magyarázkodás oka abban van, hogy Téged mi karizmatikus embernek ismerünk, aki megkapta Istentől az evangélium-hirdetés nagyszerű ajándékát. S ha Te ezt tudod szólni, mi mást is mondhatnánk mi? Nos, engedd meg, hogy én is három, remélem, tartalmas részre osszam köszöntésemet, nem dialektikus módon, hanem a puritánok mintájára. Eszerint először arról kell beszélni, amit tud a szülő és tud a hallgató is, aztán arról kell beszélni, amit a hallgatók nem tudnak, de tudja, aki szól. S végül arról kell beszélni, amit sem a hallgató sem a szülő nem tud.

Először is tehát, tudjuk mindannyian, mint az előbb mondtam, hogy Te karizmatikus ember vagy, bírod az evangéliumhirdetés karizmáját. Azt kívánom, azt kívánjuk mindannyian, hogy legyen mindig erős a torkod. Mert akinek Isten megadta ezt a csodálatos ajándékát, annak erős torkúnak kell lenni, hogy az ige, mely új életre szül, az ige, mely Isten örök igazságát közli velünk, az ige, mely megszentel, nem más, mint az Isten szeretetének megszentelő igazsága. Mostanában sokan akarják elhallgattatni ezt az ígét. De legyen erős a torkod, hogy inkább tovább szóljon, akár mint a vészcsengő, amivel egyébként éppen mostanában akarják kicsengőzni Magyarországról a

klerikális reakciót. Ne hagyd magad, legyen erős a torkod, és bírd mindig tovább mondani Isten élő ígétét.

Másodszor szólnom kell arról, amit én tudok, s talán a gyülekezet nem. Ez pedig az a kívánságom, hogy legyen egyenes a gerinced. Hogy ezt miért kell kívánni, talán még te sem tudod, s talán a gyülekezet sem tudja. Én azonban tudom, hiszen olyan szolgálatban állsz be most, melyre nézve kívánom, és imádkozom is érte, hogy soha meg ne bánd azt az esküt, amit az imént elmondottál. Lesznek emberpróbáló idők. De nem az az emberpróbáló idő, amikor azt érezzük, hogy elfogyott körülöttünk a levegő, vagy kivették kezünk közül a lehetőséget, nem is az, amikor igehirdetőként, egyházkormányzóként úgy érzed, hogy nincs szükség arra, amit csinálsz. Az a nehéz idő, amikor meg akarják törni az ember gerincét. Krisztus anyaszentegyháza mióta itt él a világon, állja ezt a próbát, több-kevesebb sikerrel. Hálát adok azokért, akiknek soha nem sikerült a gerincét megtörni. Megsiratjuk, és Isten kegyelmébe ajánljuk azokat, akiket megtörték. Nekünk boldog bizodalunk, hogy az egyház olyan üllő, amelyen sok kalapács elkopott már. Lehet, hogy a te hátad, gerinced lesz ez az üllő. Kétség, gond, támadás, hiábavalóság-érzet, bántásoknak való kiszolgáltatottság, s minden egyéb veszély érhet, – legyen hát mindig egyenes a gerinced.

És végül arról is hadd szóljak, amit senki nem tud itt közülünk, mert ezt nem ajándékba kapjuk, mint a szólás szép ajándékát, nem is velünk születik, mint az egyenes tartás velünk reformátusokkal. Ezt a harmadikat mindannyian szüntelen tanuljuk. Azt kívánom, legyen jó vastag a térded. Jó vastag, kemény térded. Nem a futáshoz, nem a sokat járáshoz, hanem az imádkozáshoz. Amikor arról szóltál székfoglalódban, hogy miképpen ajándékoz nekünk, a mi bomló, ide-oda dőlő emberi életünknek Isten Lelke az evangélium csodálatos munkája nyomán stabilitást, akkor úgy éreztem, ez egybe fog csengeni azzal, amit utoljára mondok majd. Igen, akkor a legstabilabb az életed, akkor a legstabilabb az egyház élete, ha térded van, ha imádkozunk. Legyen időd, legyen erőd, és legyen jó vastag, erős térded mindig imádkozni. Imádságban stabil, megingathatatlan, örökké erős

anyaszentegyház. Légy mindig imádkozó, szüntelenül Isten előtt térdeplő püspök. Isten meghallgatja a buzgó szív könyörgését.

Isten áldjon meg, kívánom a dunamelléki egyházkerület nevében, kívánom személyesen, mint a pápai teológia tanára, és kívánom úgy is, mint aki igehirdetésednek csodáló hallgatója vagyok. Kérlek, maradj Almádiban, hogy mikor nyaranként átsétálunk a családkkal, téged találjunk, és hallgassunk abban a szép templomban. Isten áldjon.

Csomós József püspök DÁNTÓL BEÉRSEBÁIG

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés! Ünneplő Gyülekezet! Kedves Püspök Testvérem! A Bibliát olvasó ember számára ismerős kifejezés: Meghallotta Izrael Dántól Beérsebáig.

Talán sokan úgy is gondolják, hogy a kettő szorosán összetartozik. Mi tudjuk, hogy annyira tartozik össze, hogy az ország két vége volt.

Az itt jelenlévő püspökök közül, akik tőlem messzebből jöttek, az már úgy mond - határon túlról jött. Mégis azt mondom: lehet, hogy a püspökök közül mégis mi tartozunk leginkább össze.

A Zsinaton egymás mellett van a helyünk. Az biztos, hogy az első megjegyzéseket nem a Zsinatnak fogjuk tenni tárgyalás közben, hanem egymásnak.

Azután úgy is közel állunk egymáshoz, hogyha közös baráti társaságunk téged felköszönt József napon, akkor csak engem is felköszönt.

Amikor az elmúlt szombaton, Miskolcon jártatok, és beszélgettünk arról, hogy hogyan is gondoljátok ezt a közös szolgálatot, akkor úgy éreztem, hogy itt

és ebben van ez a fajta együtt haladás és együttgondolkodás. Ez azóta is ott motoszkál bennem, és ezért hoztam ezt a köszöntést erre az ünnepi alkalomra. Mert úgy érzem, hogy a „Dántól Beérsebáig” ma azt fogja jelenteni -mint ahogy azt ma is használják,-: Tiszáninnentől Dunántúlig.

Én abban kérem segítségeteket, és ajánlom az egyházkerületünk segítségét, hogy tudja meg az egész ország, Dántól Beérsebáig, Zemplénagárdtól Győrig, hogy „...eljött, és voltak, akik befogadták, és azoknak hatalmat adott...”.

Kívánom, hogy ez az „adott hatalom” látszódjon rajtatok, és érezze az ország Dántól Beérsebáig. Isten áldjon téged!

Fazekas László püspök EGY A HANGUNK

Főtiszteletű Egyházkerületi közgyűlés, főtiszteletű Püspök úr, Főgondnok úr, Főjegyző úr, tisztelt vendégek, keresztyén gyülekezet! Az a megtiszteltetés ért – s ezt én nagyon köszönöm –, hogy a külhoni reformátusok nevében köszönhetem a közgyűlést és a megválasztott tisztségviselőket.

Nekem Józsué könyvének 24. része jutott eszembe, amikor Józsué országgyűlést hív össze Sikembe és a Jordán túlsó partjáról is érkezik két és fél törzs. A Jordán nem olyan határt képezett akkor, mint amilyen határok között és határok mellett élünk mi, jóllehet ezek a határok és a határon való átvándorlás egyre jobban oldódik. Ezért hálásak vagyunk Istennek!

Józsué akkor felteszi a kérdést az ott lévőknek: Kinek akartok szolgálni? Úgy gondolom, minden szolgálattevő számára kérdés ez, örök kérdés, hogy kinek szol-

gálunk. Ő akkor azt mondja: „Mert én és az én házam az Úrnak szolgálunk”.

Nagyon érzékenyen érint most a kérdés, hiszen január 1-től vettem át én is a püspöki hivatalt, és úgy gondolom, ez számodra is, és a megválasztott tisztségviselők, és az Egyházkerületi Közgyűlés számára is kérdés, amire választ kell adnunk. Hogyha azt a választ adjuk, hogy én és az én házam az Úrnak szolgálunk, akkor ez megadja az életünk irányultságát, és megadja azt az egységet, amelyre áhítunk és vágyunk. Ekkor semmi sem választhat el minket egymástól, mert egyek vagyunk.

A költő azt mondja: „*Dunának Oltnak egy a hangja, / morajos, halk, halotti hang.*” Elkezdhetném sorolni az egyes egyházkerületeket – nekünk egy a hangunk! De nem morajos, halk, halotti hang, hanem az élet szava és üzenete. Ha mindannyian az Úrnak szolgálunk, akkor ez az egység megmarad és élni fogunk. Ennek a hitbeli, nemzetbeli egységnek a jegyében köszöntöm szeretettel a főtiszteletű közgyűlést, Püspök urat, Főgondnok urat, Főjegyző urat, és Isten gazdag áldását kívánom életükre és munkájukra.

Dr. Erdő Péter bíboros-prímás „AZ ÚR ELŐTTED VONUL”

Főtiszteletű Steinbach József Püspök Úr, Főgondnok Úr, Főjegyző Úr, Igen Tisztelt Ünnepi Közgyűlés! Egyházunk a zsolozsma Olvasmányos Imaórájában a mai napra Mózes ötödik könyvének egy szakaszát jelöli ki. Azt a részt, amikor Mózes búcsúzik és átadja a nép vezetését Józsuénak. Manapság Katolikus Egyházunkban is – mint protestáns testvéreinknél régi idők óta – az egyházi vezetők többnyire nyugalomba vonulnak, és

átadják feladataikat utódjuknak. Tapasztaljuk, hogy ez emberileg nem mindig könnyű helyzet. Akárcsak Mózesben, bennünk is gyakran él az az érzés, hogy nem tudtunk mindent megtenni, amit szertettünk volna. Nem tudtuk bevezetni a népet az ígéret földjére. Ezt éppen azok

mondhatok, és áldáskívánásként Püspök Úrnak és testvéreimnek továbbadhatok? Természetesen van még ilyen feladat, hiszen egyházunk, a Magyarországi Evangélikus Egyház képviselőjében és püspöktestvéreim, valamint a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület

érezik a leginkább, akik a legtöbbet tettek Isten Országáért. És természetesen megérinthei a búcsúzó vezetőt az aggodalom is: Vajon utóda jó irányba vezeti-e majd a népet? Ugyanígy nagyformátumú, köztisztelőben álló vezetők utódai maguknak is gyakran felteszik a kérdést: Méltó módon tudom-e tovább építeni, amit elődeim elkezdtek? De Mózes szavai bátorítanak minket: „Az Úr azonban előtted vonul, nem hagy el, és nem hagy cserben. Ne félj, ne csüggedj!” (MTörv 31,1–15.). Isten vezeti népét, az egyház feje pedig maga Krisztus: ő tüzi elénk az örömhír továbbadásának nagyszerű programját. De a vezetők emberi értelemben sem állnak egyedül a közösség élén: segítik őket a közvetlen munkatársak, kíséri őket a hívő emberek imádsága és tevékeny szeretete. Ez a tevékenység ma különösen is aktuális, mert sok ember szorul rá a mi segítségünkre, keresztyén hitünk és reményünk erejére.

Ezekkel a gondolatokkal köszöntöm a leköszönő Márkus Mihály püspök urat, és kívánom Isten áldását Steinbach József püspök úr szolgálatára. Kérem a Mindenhatót, hogy segítsen minket szolidáris szeretetben képviselni Krisztus ügyét, és korrekt, baráti, ökumenikus szellemben fáradozni a keresztyének közötti szeretet és egység előmozdításán!

Ittész János evangélikus püspök DRÁGA ÖRÖKSÉG

Főtiszteletű Püspök Úr! Tisztelt Főgondnok Úr! Főjegyző Úr! Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés! Amikor az egyházi köszöntők között utolsóként lép mikrofon elé az ember, sajátos helyzetben van, hiszen sok minden elhangzott már, amit ismételni nem szükséges. Marad-e akkor még valami, amit el-

mondhatok, és áldáskívánásként Püspök Úrnak és testvéreimnek továbbadhatok? Természetesen van még ilyen feladat, hiszen egyházunk, a Magyarországi Evangélikus Egyház képviselőjében és püspöktestvéreim, valamint a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület

névében szólhatok. Testvéri szívvel kívánom Püspök Úrnak, az egyházkerületnek, a ma hivatalukat kezdő tisztségviselőknek, hogy egyetértésben, egymás iránti szeretettel, az egyházért, az evangéliumért és magyar nemzetünkért érzett felelősséggel végezhesék szolgálatukat. Sok évszázados közös történelmünk kötelez is bennünket arra, hogy Jézus Krisztus Urunk földön küzdő egyháza nagy közösségében élve ki-ki a maga sajátos színével, teológiájának, felelős szeretetének elkötelezésével végezze a reá bízott szolgálatot. Meggyőződésem, hogy az egyház ezekben a részekben úgy munkálkodhat Jézus Urunk követségében, hogy a részek: felekezeteink, egyházkerületeink, egyházmegyéink, egyházközösségeink szolgálata mind beleépülhet Isten embereket üdvözíteni akaró munkájába. Kívánom Püspök Úrnak és kívánom magunknak is, hogy úgy tudjuk a nagyjából azonos földrajzi területen dolgozva a ránk bízottakért szolgálatunkat végezni, hogy mások is meglássák rajtunk, hogy akik a Krisztus-hit közösségében, az Isten előtti felelősségben egyek, azok valóban testvérek, ha más-más felekezetben is élük életüket.

Kívánom Püspök Úrnak, legyen mindig nyitott szeme és nyitott szíve, hogy pásztori szolgálatát érzékenyen és felelősen tudja végezni. Szomorú tény, hogy lelkeszcsaládokban, gyülekezeti tisztségviselők életében és családjában ugyanúgy jelen vannak korunk nyomorúságai, kihívásai, mint szerte a társadalomban. A pásztorok pásztorának felelősségét kérem imádságban Püspök Úr számára is. Kívánom, hogy mindig Krisztusra figyelő tanítványként és szolgatársként tudja jól és helyesen megítélni ezeket a jelenségeket, hogy a felelősségére bízott közössé-

geket Isten akarata szerint irányíthassa és az igazság útján megmaradni segíthesse.

Nem olyan régen zártuk le a Biblia évét, amelyet mint a reformáció egyháza római katolikus testvéreinkkel együtt ünnepeltünk. Kiemelkedő és csendesebb alkalmak során újra és újra örömmel fedeztük fel, hogy a Szentírás közös kincsünk. Tudjuk, a református egyházban elindult a Kálvin-ünnepségek sorozata. Isten áldását kérjük a mögöttünk lévő és az előttünk lévő ünnepi alkalmakra. De figyelniünk kell arra is, hogy a reformáció forrásából táplálkozó és onnan induló közösségeként már 1517 féleztredes évfordulójához is közeledünk! Szívesen osztozunk a Kálvin-ünnepségek örömeiben. Remélem, testvéri szívre talál az a kérésem is, hogy egyesítsük erőnket, jó szándékunkat, amikor majd a reformáció 500. évfordulójára készülünk. Kívánom egyházainknak, közösségeinknek, hogy úgy tudjuk drága örökségünket, lelki kincseinket felmutatni, hogy az valóban építő, segítő és elsősorban Jézus Krisztus Urunk dicsőségét szolgáló legyen.

Hadd forduljak néhány szóval dr. Márkus Mihály püspök úrhoz is. Az elmúlt időszakban, püspöki szolgálatom nyolc esztendejében együtt voltunk a két nagy protestáns egyház vezetői itt a Dunántúlon. Sokszor találkoztunk különféle alkalmakon, ünnepi eseményeken, gyülekezeti rendezvényeken. Szívesen emlékezem ezekre a találkozásokra. Kívánom, Püspök Úr – talán ezen az alkalmon ez a leghelyesebb jókívánság –, hogy úgy tudd utódod munkáját, szolgálatát szemlélni, hogy szívedben öröm és Isten iránti hálaadás legyen.

Kedves Testvérek! Ünneplő Gyülekezet! Kívánom – felekezetektől függetlenül – a magyarországi keresztyénségnek, hogy Isten szeretetéről tanuskodva úgy tudjon jelen lenni, és úgy tudja szolgálatát végezni nemzetünk közösségében, hogy akik a mi egymás iránti szeretetünket és jócselekedeteinket látják, dicsőítsék mennyei Atyánkat. Nyugodjék meg Isten gazdag áldása Püspök Úron és a Püspök Úrra bízott közösségen!

**E számunk fotóanyagát
Babos János készítette.**

DUNÁNTÚLI REFORMÁTUS LAP. A Dunántúli Református Egyházkerület lapja. Felelős szerkesztő: Köntös László. — Megjelenik minden páros hónapban, kivéve augusztust. — Szerkesztőség: 8500 Pápa, Március 15. tér 9. Tel/fax: 89/324-240. E-mail: ref.lib@papacollege.hu. — Nyomdai munkák: Jókai Mór Városi Könyvtár Kötészeti és Sokszorosító Műhelye. Felelős vezető: dr. Hermann István. ISSN 1417-9350